

A Know Hope művésznév egy húszas éve elején járó fiatallembert rejt.²¹ Kaliforniában született, művész szüleivel gyerekkorában költözött Izraelbe, ahol képzőművészeti gimnáziumba járt. Egyaránt dolgozik utcán és állít ki galériákban világszerte.²² Műveit érzékeny látásmód jellemzi, választott nevének kettőssége éppúgy sokat mond, mint a munkássága kezdetén gyakran alkalmazott feliratok – „This is Limbo”, „Please Believe” – is.

A farmert és halszákmintás pulóvert viselő nyúlánk figura szinte Know Hope névjegyévé vált. Nem egyedi jelenség ez, a művész alteregójaként is felfogható ábrázolás gyakori az európai street artban. Így válik egy aktatáskás, kalapos, fekete árnyalak a francia Nemo képi megfelelőjévé, és így használja szinte szignatúraként Banksy a patkány-motívumot – amelyet egyébként bevallottan a francia street art egyik klasszikusától, Blek le Rat-tól kölcsönöz.²³ Know Hope fekete-fehér figuratípusának egyetlen színes eleme a vállán viselt piros szív. Az első pillantásra bájosnak ható figura mellkasán azonban szívének helye gyakran üresen tátong: egy másik – hasonló – szereplő nyúl át rajta, máskor ezen keresztül kémleli távcsövön az eget. Kedves megfogalmazású képein gyakran horrorisztikus részletek tűnnek fel: csonkolt végtagok, emberként vérző csonka fatörzsek. A művész korlátozott ikonográfiai eszköztárral dolgozik: motívumai között szerepel távcső, homokóra, fatörzs, villanypózna, madarak.²⁴ A műveket angol nyelvű, rövid, talányosan megfogalmazott, szomorúan optimista üzenetek kísérik.²⁵ Munkáinak végkicsengése pozitív, nyúlánk figurái a város, az egyes ember és az emberiség közös problémáira reflektálnak. Horvátországban és Bécsben már láhattuk munkáit, talán nem kell sokáig várunk, hogy üzeneteivel Budapesten is találkozassunk.²⁶

21 <http://www.flickr.com/photos/thisislimbo/>; eddigi legrészletesebb interjú: Meighan O'Toole: *Q&A with Know Hope*, 2009.01.15., http://myloveforyou.typepad.com/my_love_for_you/2009/01/qa-with-know-hope.html

22 Egyéni kiállítások: Anno Domini, San Jose, 2008; Carmichael Gallery, Los Angeles, 2009; Ad Hoc Art, Brooklyn, New York, 2009; Show and Tell Gallery, Toronto, 2010.

23 A példákat vég nélkül lehetne sorolni: a leitmotiv-szerű karakterek alkalmazása a művész utcán történő könnyű beazonosítását segíti elő, szerepe a használt álnévvel együtt az indentitás-építés.

24 Itt is Nemo a legjobb párhuzam, aki rendkívül kevés – szimbolikus tartalmú – elem variálásával alkotja műveit.

25 A kép melletti szöveg hangsúlyos volta tekintetében a francia Miss.Tic munkáival állítható párhuzamba – igaz, utóbbinál a *bon mot*-szerű feliratok formája verses. Közös bennük, hogy munkásságukat mindketten szöveges üzenetek utcai elhelyezésével kezdték, a képi ábrázolás csak később vált fontossá.

26 Pula (2010), <http://www.unurth.com/530876/Know-Hope-Croatia>; Bécs, *BLK River Festival* (2010) <http://blkriver.at/2010/know-hope.html>

Láng Eszter

Profán eszközökkel a szakrális felé

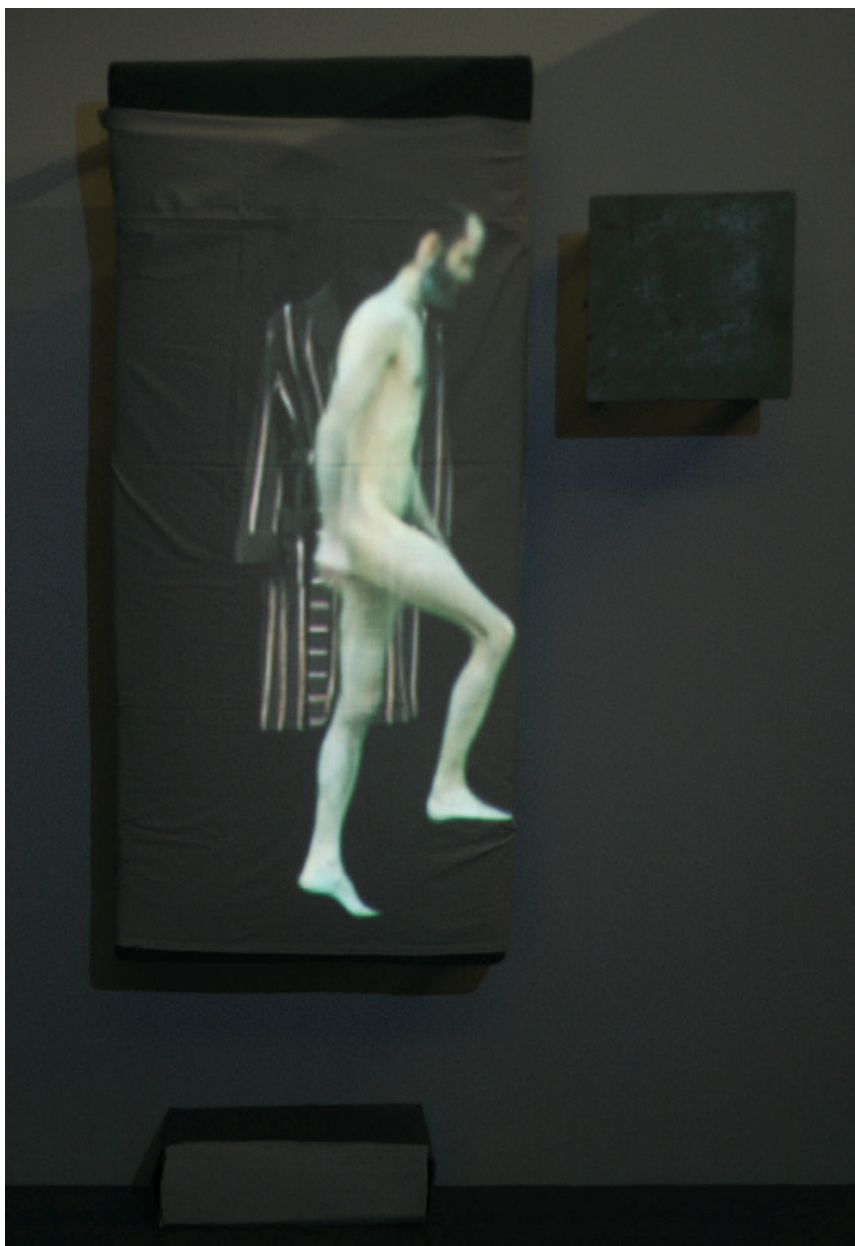
Istenem

☞ **MODEM, Debrecen**

☞ **2011. február 26 – május 15.**

Tizenkét, STURCZ JÁNOS kurátor által kiválasztott művész munkái láthatóak a MODEM földszinti traktusában. A művek elsősorban egyéni hitélményekre épülnek, nem célzóak az isteni és a szakrális közvetlen megjelenítését – hangsúlyozza a kiállítás bevezetője. Ennek megfelelően kevés a „klasszikus”, a dogmatika által hagyományosan tárgyalt keresztény hittételeket megfogalmazó alkotás. Leginkább a jelen társadalmi kérdéseire, a hit és a vallás helyzetére reflektáló művekkel találkozunk, néhányuk témája pedig a „teremtett természet” szépsége. A hagyományos egyházművészeti

BUKTA IMRE
Cím nélkül, 2010

LOVAS ILONA
Innocenti I-VIII, 2003

műfajok aktualizált változatai is fellelhetők. Közös bennük, hogy az alkotók mindannyian – ki-ki a maga eszközeivel – metafizikai kérdéseket feszegetnek. „...Nem ismerek szebb szabadgondolkozást, mint az Istennel való nyugtalan és kritikus foglalkozást. Vagy-vagy: végre valaki vagy megtalálja, vagy véglegesen leszámol vele az emberi élet gyönyörű, elképzelhetetlenül nagy megkönnyebbülésére” – mondhatjuk tehát Ady Endre szavaival.¹

BUKTA IMRE munkája csak címével – *Tiszteletadás elődeimnek Sarlós Boldogasszony napján* (1974) – emlékeztet a múltra és a vallásra. Mégis áhítatot vált ki, amint levetett sapkával áll egy gazdasági épület előtt, munkához öltözött, tisztos szegénységet sugárzón. Bukta művei egyébként is kiemelkednek, éppen hitelességük és őszinteségük révén. Egy konzekvens életút darabjai, újra és újra meggyőzően hatnak, átsugárzik a belső átélés és az a fajta tágan értelmezhető transzcendencia, amely nem egyetlen vallás sajátja. Nem úgy ASZTALOS ZSOLT *Galamb* (2003) című „szoborkompozíciója” vagy *Madonnája*, mely a giccset alkalmazza – láthatunk erre jó példákat nemegyszer a kortárs művészetben –, de képtelen azt felülírni. Vagy lehet, hogy csak az egyházi giccset parodizálja? Mindenesetre nyomtatott áramköröket felhasználó, finom rajzolatú, egyszerű, határozott, pontosan megmunkált lapocskái (*Imádkozó kéz, Bárány glóriával*, 2007) egy letisztultabb formavilág felé mutatnak, és képesek a jelen valóságába ágyazni a keresztény hit szimbólumait úgy, hogy a technika és a tartalom teljes egysége jön létre.

MÁTRAI ERIK, generációjának egyik leginvenciósabb művésze főleg videó-munkákkal („videóikonokkal”) van jelen. *Tempus Pacis*ában (2007) tükörszimmetriával fejezi ki az isteni tökéletességet és energiát. Nem feltétlenül meggyőző azonban a keresztutat ábrázoló videója (*Stáció*, 2006), éppen mert „ábrázolni” akar, ráadásul olyan témát, amit a keresztény ikonográfia már alaposan kimerített. Itt a technikai megfogalmazáson kívül az alkotó újdonságot nem mutat fel, nem jön át sem az áhítat, sem az átszellemültség, ami hitelt adhatna a mozgó képeknek. Ez példa arra, hogy az új technika önmagában nem teremt meggyőző műveket, sőt, csapdába ejthet, elterelheti a figyelmet a tartalomról, ha hiányzik a tapasztalás, élményanyag, átéltség, megélés. Mégis, Mátrainál a sokszínűség, ötletgazdagság felülírhatja a néző aggályait (*Galaktikus feltámadás*, 2008).

BORSOS JÁNOS 2010-es videóinstallációjában (*János mutatja sebeit, Onan, a barbár, Onan, a pusztító*) az önazonosságot kereső és vállaló művész közszereplőként nyilatkozik meg, a maszturbáció és a pornográf filmek iránti érdeklődés „bűnének” (?) nyilvánosságra hozatalával. Egyfajta önostorozás ez, ugyanakkor a képzőművészet határainak átlépésére vagy kiszélesítésére való törekvés. BORSOS (LŐRINC) LILLA egyik videó-munkájának tárgya a vér szimbolikája: a *Lighten* (2003) akár rituális áldozatként is értelmezhető. GERBER PÁLRA a koncepcionális következetesség, a banális és a magasztos együttes alkalmazása jellemző (*A kereszt barkácsolása*, 1990). OLÁH MÁTYÁS három szép, melegszerű, impregnált papírra készített, míves, bizáncias hatású, harmóniát kifejező, dekoratív rajzzal van jelen. GANCSAUGH MIKLÓS munkáiból sugárzik a mélyen megélt keresztény hit. A következetes, önálló utat járó, kiforrott alkotók közé tartozik, hitelessége nem kérdőjelezhető meg. Élénk, értelemes, de sohasem rikító színhasználat jellemzi festményeit (*A kereszt stációi I–V.*, 2003, *Földgolyó kígyóval*, 2002), kiállított rajzai viszont épp visszafogottságukkal hívják fel a figyelmet. Az 1994-ben készített objektjén (*Az ikonfestő létrája*, üveg, fa, olaj, vászon) a létra egészen Krisztusig – a halálig, Istenig – emel. A sárga és arany háttér az aranyfóliás lapocskákkal mintha tükörcserepekként egy másik világ képét-létét idézné, amelyet csak töredezetten láthatunk. LOVAS ILONA videóinstallációjának (*Könyörülj rajtam*, 2003) mondanivalója azonnal érthető: a láthatóan nehéz és tömör, gömbölyded faformákat a földön tologató női alak (az alkotó) mintha a bűnöktől szabadulna, azok miatt vezekelve, s akárha a rózsafüzér gyöngyszemein számolná az elmondott imákat. Másik videója, az *S.O.S.* (2006) több értelmezésre is lehetőséget ad.² Jelentheti

¹ Ady Endre: *Az Isten az irodalomban*. Nyugat, 1910/3. <http://www.epa.oszk.hu/00000/00022/00049/01301.htm>

² Lásd erről bővebben: András Edit: *Emlékezés és felejtés választóján (S.O.S. – Lovas Ilona kiállítása)*. Balkon, 2006/3. http://balkon.c3.hu/2006/2006_3/08lovas.html

MÁTRAI ÉRIK
Galaktikus feltámadás, 2008, videó

UDVARDY EMESE
Jelenés, 2009

például a lelkek átkelését az egyik világból a másikba, míg maga a víz – az élet alapvető elemeként – a keresztény ikonográfiában a szakralitás, a megtisztulás hordozója is. UDVARDY EMESE olaj/vászon munkái közül, melyeken az alkotó kiaknázza a festészetben rejlő lehetőségeket, az *Inercia* (2008) egyszerre bájos és humoros. KICSINY BALÁZS *Tizennégy (I-XIV.)* című sorozata (1995, szén, akril, kréta) a stációk humorral, iróniával, allegóriával telített parafrázisa – kár, hogy nincs elég távolság a rálátáshoz a szűkre épített folyosón. HUSZÁR ANDREA „helyspecifikus” installációjába (*Szívnyitogatás*) többek között egy alföldi nap-sugaras parasztház oromzatát emeli be, és három videót vetít párhuzamosan, több mint egy órán keresztül. A mű egyértelmű átjárásokat biztosít a filmhez,

a kulturális antropológiához és a szociográfiához is, multimedialis alkotásként széles keretek között mozogva.

Isten a művészet nyelvén szól, és ez a nyelv sokféle. A befogadó nem avattatik be mindenbe, legfeljebb sejtései lehetnek. Mindezen túl meg kell küzdenie a bőség és zsúfoltság zavarával is. Mégis, a szakralitás, a transzcendencia élményével nem marad adós a tárlat, és hogy álszent-ség-mentes, abban is biztos vagyok.

Istenem, kiállítási tér, 2011

